

ЗООНОЗЫН
ӨВЧИН СУДААЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

2020 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН ЭРГЭН МЭДЭЭЛЭЛ

2020 2 дугаар улирал

/Үйл ажиллагааны үндсэн мэдээлэл/

2020 он.

БҮЛЭГ 1. ЗООНОЗЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол улсад 2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар зоонозын хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдлын дуудлага 973 бүртгэгдэж өмнөх оны мөн үеэс 24.2 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Нийт хүлээн авсан дуудлагаас хачигаар дамжих халдвар 89.5 хувь, галзуу 7.3 хувь, бэтэг 2.4 хувь, тарваган тахал, боом, хумхаа, галзуу, бруцеллөз зэрэг өвчлөлүүдийн дуудлага 0.2 хувийг тус тус эзэлж байна. Нийт бүртгэгдсэн дуудлагыг сараар нь ангилан үзэхэд хачигаар дамжих халдваруудын 98.7 хувь нь 4,5,6 сард бүртгэгдсэн байна. Мөн мэрэгч амьтны дуудлага 54 бүртгэгдсэн байна. Хүснэгт 1.

Хүснэгт 1. Зоонозын халдварт өвчний сэжигтэй тохиолдлын дуудлага /2019-2020/ эхний хагас жил

Өвчний нэр	1сар	2сар	3сар	4сар	5сар	6сар	Нийт
Тарваган тахал	0	0	0	0	0	2	2
Хүний боом өвчин	0	0	0	2	0	0	2
Хүний галзуу өвчин	7	6	31	17	4	6	71
Хачигт боррелиоз	0	1	0	33	35	2	71
Хачигт энцефалит	0	0	1	9	12	25	47
Хачигт риккетсиоз	1	1	7	268	354	122	75324.2
Хачигт халдвар нийт	1	2	8	310	401	149	871
Хумхаа	0	0	1	0	1	0	2
Бэтэг	5	0	3	9	1	5	23
Бруцеллөз	0	0	0	0	0	2	2
Нийт хүлээн авсан дуудлага	13	8	43	338	407	166	973
Амьтны дуудлага							
Мэрэгчийн дуудлага	22	10	5	6	5	6	54

Монгол улсад зоонозын халдварт өвчин 2020 оны эхний хагас жилд 385 бүртгэгдэж өмнөх оны үзүүлэлтээс 2 дахин өссөн үзүүлэлттэй байна. Монгол улсад 2020 оны 3-дугаар сарын 10-ны өдөр шинэ коронавируст (COVID-19) халдвар зөөвөрлөгдөн ирсэн 220 тохиолдол шинээр бүртгэгдсэн байна. Нийт бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний коронавирус (COVID-19) 57.1 хувь, хачигт риккетсиоз /А77/ 36.6 хувь, хачигт энцефалит /А84/ 2.6 хувь, хачигт боррелиоз /А69/ 2.3 хувь, тарваган тахал /А20/ 0.5 хувь, бэтэг 0.5 хувийг эзэлж байна. 2020 оны эхний хагас

жилд зоонозын халдварт өвчний нас баралт 1 бүртгэгдэж өмнөх оны үзүүлэлтээс 50 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 2. 2019-2020 оны эхний хагас жилд бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчин 10,000 хүн амд

Зоонозын халдварт өвчин /ӨОУА/ 10 нэршлээр	Өвчлөл бодит тоогоор		10000 хүн амд		Нас баралт 2020
	2019	2020	2019	2020	
Холер /A00/	0	0	0	0	0
Тарваган тахал A20/	2	2	0	0	0
Хүний боом өвчин /A22/	0	0	0	0	0
Хачигт боррелиоз /A69/	13	9	0	0	0
Хачигт риккетсиоз /A77/	95	141	0.3	0.4	0
Галзуу /A82/	0	0	0	0	0
Хачигт энцефалит /A84/	6	10	0	0	1
Хумхаа /B50/	0	1	0	0	0
Денги /A90/	0	0	0	0	0
Бэтэг		2	0	0	0
COVID-19	0	220	0	0.7	0
Нийт	116	385	0.3	1.1	1

Нийт бүртгэгдсэн Зоонозын халдварт өвчнийг сараар нь ангилан үзэхэд хачигаар дамжих халдварт өвчин 6 сард 41.8 хувь /141/, 5 сард COVID-19 халдвар 36.6 хувь /141/, бүртгэгдэж хамгийн өндөр хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 3.2020 онд бүртгэгдсэн өвчлөл /сараар/

Өвчний нэр	1сар	2сар	3сар	4сар	5сар	6сар	Нийт
Тарваган тахал	0	0	0	0	0	2	2
Хүний боом өвчин	0	0	0	0	0	0	0
Хүний галзуу өвчин	0	0	0	0	0	0	0
Хачигт энцефалит	0	0	0	2	0	8	10
Хачигт боррелиоз	0	0	0	3	5	1	9
Хачигт риккетсиоз	0	0	0	41	44	57	141
Хачигт халдвар	0	0	0	46	49	66	161
Хумхаа	0	0	1	0	0	0	1
Бэтэг	2	0	0	0	0	0	2
COVID-19	0	0	12	26	141	41	220

Нийт бүртгэгдсэн өвчлөл	2	0	1	46	49	68	385
------------------------------------	----------	----------	----------	-----------	-----------	-----------	------------

2020 оны эхний хагас жилд Зоонозын халдварт өвчний улмаас 6 сард хачигт энцефалит өвчнөөр нэг хүн нас барсан байна.

Хүснэгт 4. 2020 оны Зоонозын халдварт өвчний нас баралт /бодит тоогоор, сараар/

Өвчний нэр	1сар	2сар	3сар	4сар	5сар	6сар	Нийт
Тарваган тахал	0	0	0	0	0	0	0
Боом	0	0	0	0	0	0	0
Галзуу	0	0	0	0	0	0	0
Хачигт боррелиоз	0	0	0	0	0	0	0
Хачигт энцефалит	0	0	0	0	0	1	1
Хачигт риккетсиоз	0	0	0	0	0	0	0
Хачигт халдвар	0	0	0	0	0	0	0
Хумхаа	0	0	0	0	0	0	0
Денги	0	0	0	0	0	0	0
Нийт бүртгэгдсэн өвчлөл	0	0	0	0	0	1	1

Монгол улсад 2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар Баян-өлгий аймагт тарваган тахал өвний 2 тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд нас баралт 0 байна.

Хүснэгт 5.Тарваган тахлын хүний өвчлөл,нас баралт,10,000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт /2019-2020/ хагас жилд

№	Аймаг	А 20 Тарваган тахал /Plague				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-өлгий	2	0	0.2	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говь-сүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	2	0	0.2	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		2	2	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		2	2	0	0	0

Монгол улсад 2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар боомын хүний өвчлөл бүртгэгдээгүй байна.

Хүснэгт 6.Боомын хүний хүний өвчлөл,нас баралт,10,000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт /2019-2020/ хагас жилд

	Аймаг	А 22 Боом өвчин /Anthrax				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говь-сүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		0	0	0	0	0

Монгол улсад 2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар хачигт рикетсиоз өвчний 142 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Нийт бүртгэгдсэн тохиолдлын 89.4 хувь нь хөдөө орон нутагт бүртгэгдсэн байна. Нийт бүртгэгдсэн тохиолдлыг аймгаар нь харьцуулахад Говь-Алтай 20.4 хувь, Дорнод 17.6 хувь, Хөвсгөл 12.7 хувь, Архангай 8.5 хувь, Өвөрхангай 7 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 7.Хачигт боррелиоз өвчний хүний өвчлөл,нас баралт,10,000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт /2019-2020/

№	Аймаг	А 77 Хачигт рикетсиоз /Tick-borne ricettsioses/				Нас баралт
		Өвчлөл/бодит тоо/		10,000 хүн амд ногдох тоо		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	12	0	1.3	0
2	Баян-өлгий	0	2	0	0.2	0
3	Баянхонгор	0	5	0	0.6	0
4	Булган	0	1	0	1.2	0
5	Говь-Алтай	0	29	0	5.0	0
6	Говь-сүмбэр	0	1	0	0.6	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	2	0	0.3	0
9	Дорнод	0	25	0	3.0	0
10	Дундговь	0	3	0	0.3	0
11	Завхан	3	5	0.4	0.7	0
12	Орхон	0	1	0	0.1	1
13	Өвөрхангай	0	10	0	0.8	0
14	Өмнөговь	0	2	0	0.3	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	4	0	0.4	0
17	Төв	4	1	0.4	0.1	0
18	Увс	0	1	0	0.1	0
19	Ховд	2	5	0.2	0.6	0
20	Хөвсгөл	0	18	0	1.3	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		9	127	0,1	0.7	0
22	Улаанбаатар	4	15	0	0	0
Улсын дүн		13	142	0	4.1	0

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт бүртгэгдсэн хачигт энцефалит өвчин 10 000 хүн амд улсын хэмжээнд 0, Булган аймагт 1.6, дархан-Уул аймагт 0.1, Сэлэнгэ аймагт 0.1 ногдож байна. Мөн хачигаар дамжих халдвараар 2020 оны эхнийхагас жилийн байдлаар 1 хүн нас барсан банай.

Хүснэгт 8.Хачигт энцефалит өвчний хүний өвчлөл, нас баралтын түвшин /2018-2019/

№	Аймаг	А 84 Хачигаар дамжих вируст энцефалит /Tick-born encephalitis				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	2	1	0.3	1.6	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говь-сүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-уул	1	0	0.1	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	1	0	0.9	1
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	1	3	0.1	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	1	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		4	6	0	0	1
22	Улаанбаатар	2	4	0	0	0
Улсын дүн		6	10	0	0	1

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт бүртгэгдсэн хачигт энцефалит өвчин 10 000 хүн амд улсын хэмжээнд 0.3, аймгийн хэмжээнд 0.5 ногдож байна. Нийт аймгуудад бүртгэгдсэн хачигт энцефалит өвчний 10 000 амд ногдох үзүүлэлтээр өвчнийг Баян-өлгий аймагт тус тус бүртгэгдсэн байна.

Хүснэгт 9.Хачигт боррелиоз өвчний хүний өвчлөл, нас баралтын түвшин /2019-2020/

№	Аймаг	A69.2 Спирохетээр сэдээгдсэн бусад халдвар /Lime diseases/				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	10	0	1.0	0	0
2	Баян-өлгий	1	1	0.1	0.1	0
3	Баянхонгор	3	0	0.3	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	19	0	3.2	0	0
6	Говь-сүмбэр	2	0	1.1	0	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	5	0	0.5	0
12	Орхон	4	0	0.4	0	0
13	Өвөрхангай	1	0	0.1	0	0
14	Өмнөговь	1	0	0.1	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	1	0	0.1	0	0
17	Төв	3	0	0.3	0	0
18	Увс	2	0	0.2	0	0
19	Ховд	2	0	0.2	0	0
20	Хөвсгөл	32	0	2.4	0	0
21	Хэнтий	3	0	0.4	0	0
Аймгийн дүн		84	6	0,5	0.6	0
22	Улаанбаатар	11	3	0	0.3	0
Улсын дүн		95	9	0,3	0.9	0

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар галзуугийн хүний өвчлөлийн тохиолдол бүргэгдээгүй байна.

Хүснэгт 10. Галзуу өвчний өвчлөл, нас баралт /10,000/ /2019-2020/

№	Аймаг	Галзуу				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говь-сүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		0	0	0	0	0

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар хумхаа өвчний тохиолдол бүргэгдээгүй байна.

Хүснэгт 11.Хумхаа өвчний өвчлөл нас баралтын түвшин 10,000 хүн амд /2019-2020/

№	Аймаг	B53 Хумхаа				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говь-сүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	1	0	0.1	0
Улсын дүн		0	1	0	0.1	0

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар холер өвчний тохиолдол бүргэгдээгүй байна.

Хүснэгт 12.Холер өвчний өвчлөл нас баралтын түвшин /2019-2020/

№	Аймаг	A00 Холер /Cholerae/				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говь-сүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		0	0	0	0	0

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар галзуугийн хүний өвчлөлийн тохиолдол бүргэгдээгүй байна.

Хүснэгт 13. Бэтгийн хүний өвчлөл, нас баралтын түвшин/2019-2020/

№	Аймаг	B67 Бэтэг /Эхинококкоз/				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2019	2020	2019	2020	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	1	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говь-сүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	1	0	0	0
Улсын дүн		0	2	0	0	0

БҮЛЭГ 2. ТАНДАЛТ СУДАЛГАА

2. “Монгол орны хачиг ба хачгаар дамжих халдварын үүсгэгчийн тархалтын судалгаа” төслийн хүрээнд:

АНУ-ын Тайланд дахь Зэвсэгт хүчний анагаахын шинжлэх ухааны хүрээлэн (AFRIMS)-ийн санхүүжилтээр Жорж Масоны их сургууль (GMU), Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төвтэй хамтран “Монгол орны хачиг ба хачгаар дамжих халдварын үүсгэгчийн тархалтын судалгаа” төслийн хүрээнд:

2020 оны эхний хагас жилд Төв аймгийн Алтанбулаг сумын нутаг Таван толгой дах Зэвсэгт хүчний харъяа сургалтын төв орчим, Дундговь аймгийн Өлзийт, Өмнөговь аймгийн Цогт-Овоо, Манлай, Ханбогд, Баян-Овоо, Номгон, Хүрмэн, Баяндалай, Ханхонгор сум, Сэлэнгэ аймгийн Мандал, Ерөө, Хүдэр сум, Хэнтий аймгийн Норовлин, Баянхутаг, Баян-Овоо сумын нутгаас нийт 4760 хачиг цуглуулж, зүйлийн бүрдлийг нь тогтоосон. *D.nutalli* хачгийг 70%-ийн спирт бүхий тубэд хийж 4⁰С-д, *H.asiaticum*, *I.persulcatus* зүйлийн хачгуудыг гүн хөлдөөгчинд хадгалж байгаа бөгөөд молекул биологийн шинжилгээнд хамруулахаар бэлтгэж байна.

2.2 Баянхонгор аймгийн Баацагаан, Бөмбөгөр, Галуут сумдын эзэнтэй нохдын халдваржилтыг тогтоох тандалт судалгаа

Баянхонгор аймгийн дээрх сумдад эзэнтэй нохдын халдварын тархалтыг тогтоох зорилгоор эзэнтэй нохойн 278, золбин нохойн 68 баасны сорьц цуглуулав. Эдгээр сорьцуудад бэтгийн үүсгэгчийн халдварыг тогтоох шинжилгээ хийхээр хүлээгдэж байна. Мөн эзэнтэй ноход халдвар авсан байх магадлалыг тодруулах зорилгоор өөрсдийн боловсруулсан асуумжийг нохой тэжээдэг 276 өрхийн тус бүр нэг гишүүнээс авч дүгнэж байна.

2.3 Улаанбаатар хотын золбон нохойн тандалт

Энэхүү зорилгын хүрээнд бэтгийн жинхэнэ эзний 617 нарийн болон шулуун гэдэсний сорьц цуглуулснаас 444 золбин нохойн нарийн гэдсэнд туузан хорхой тодорхойлж, тоолох шинжилгээг гүйцэтгэж, Улаанбаатар хотын золбин нохойн популяцийн бэтгийн халдварын тархалт 10.3% болохыг тогтоогоод байна. Энэхүү шинжилгээний дүнгээр эерэг бүртгэгдсэн сорьцуудыг ашиглан БНХАУ-ын копро-эсрэгтөрөгч илрүүлэх оношлуурыг үнэлэх ажил хийгдэж эхлээд байна.

БҮЛЭГ 3. АРИУТГАЛ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ

Хүснэгт 14. 2019 оны эхний хагас жилийн лабораторийн хэвийн үйл ажиллагаа хангах дэмжин туслах бэлтгэл ажлын гүйцэтгэл

Үзүүлэлт		Удаа	Нийт тоо	Удаа	Нийт тоо	Удаа	Нийт тоо			
Физикийн аргаар халдваргүйдгэсэн	Петрийн аягатай	48	3633	12	2155	60	5788			
	Хуруу шилтэй		2681		1532		4213			
	Бусад		197		1411		1608			
	Хамгаалах өмсгөл		124		47		171			
Химийн аргаар халдваргүйдгэсэн	Хамгаалах өмсгөл	53	134	58	46	111	180			
	Тахлын халад		29		6		35			
	Бусад		113		0		113			
	Бусад /кг/		423.3		561.3		984.6			
Нийт халдваргүйдгэсэн материал		101	6911	70	5197	171	12108			
			423.3		561.3		984.6			
Даралтат уурын аргаар ариутгасан		удаа	хэмжээ	удаа	хэмжээ	удаа	хэмжээ			
Шүүлтийн даавуу /ш/		71	112	81	80	152	192			
Эпиндорпийн хуруу шил /ш/			0		0		0			
Тампон			921		1610		2531			
Хошуу			21115		24897		46012			
Маск			243		118		361			
Петрийн аяга			0		0		0			
Нянгийн гогцоо			0		0		0			
Хуруу шил			0		0		0			
Бусад			1772		12972		14744			
Микробиологийн тэжээлт орчин /л/			233		668.767		216	811.226	449	1479.993
Нийт			71		24163		81	39677	152	63840
Хуурай халууны аргаар ариутгасан			удаа		хэмжээ		удаа	хэмжээ	удаа	хэмжээ
Петрийн аяга		55	5912	79	2755	134	8667			
Хуруу шил			6617		3541		10158			
Пипетика			3328		2037		5365			
Бусад			0		0		0			
0.33л-ийн шил		101	493	88	396	189	889			
0.5л-ийн шил			875		912		1787			
0.75л-ийн шил			97		111		208			
Грамтай шил			301		109		410			
1л-ийн шил			0		0		0			
Пенциллин шил /ш/			0		0		0			
Химийн шил сав, шилэн эдлэл			286		165		451			
Бусад шил сав			3337		1836		5173			
Бөглөө			15		540		141	1900	156	2440
Нийт			171		21786		308	13762	479	35548

Хүснэгт 15. Лабораторийн бэлтгэл ажил

Бэлтгэл ажил	Төрөл	удаа	хэмжээ	удаа	хэмжээ	удаа	хэмжээ
Цэвэрлэгээ	Байнгын /өдөр тутмын/м ² /	66	37600.6	66	31701.3	132	69301.9
	Их цэвэрлэгээ/м ² /	63	2486.4	72	1877.71	135	4364.11
	Эцсийн халдваргүйтгэл/м ² /	31	1751.6	36	1187.88	67	2939.48
Оффисын цэвэрлэгээ	Өдөр тутмын/м ² / цэвэрлэгээ м ²	155	40530.51	255	34512.9	410	75043.4 1
	Их цэвэрлэгээ/м ² /	49	1876.45	29	1874.23	78	3750.68
Шилэн эдлэл	Петрийн аяга /ш/		5032		2509		7541
	Хуруу шил /ш/		6308		3271		9579
	Пипетка /ш/		3629		1269		4898
	Бусад	51	0	51	0	102	
	0.33л-ийн шил/ш/		429		441		870
	0.5л-ийн шил /ш/		880		1036		1916
	0.75л-ийн шил/ш/		120		119		239
	Баллон		0		2		2
	Хими шил сав, шилэн эдлэл /ш/		288		199		487
	0.15л-ийн шил/ш		53		0		53
	Граммын шил /ш/		0		0		0
	Бусад шилэн /ш/	46	3044	44	4629	90	7673
Нийт	139	19783	109	13475	248	33258	
Угаасан зөөлөн эдлэл	Эмч халад/ш/		325		212		537
	Өмсгөл/хос/		165		45		210
	Тахлын халад		0		9		9
	Пижама/хос/		413		448		861
	Бусад/ш/	53	106	64	116	117	222
	нийт		1009		830		1839
Хуурай халууны аргаар хатаасан	Петрийн аяга /ш/		4380		2270		6650
	Хуруу шил /ш/		6045		2427		8472
	Пипетка /ш/		3526		1498		5024
	Бусад	64	969	51	0	115	969
	0.33л-ийн шил/ш/		492		389		881
	0.5л-ийн шил /ш/		878		959		1837
	0.75л-ийн шил/ш/		91		117		208
	Хими шил сав, шилэн эдлэл /ш/		291		161		452
	Граммын шил/ш/		283		109		392
	1л-ийн шил/ш		0		0		0
	Бусад шилэн /ш/	79	932	61	3957	140	4889
Нийт	143	17887	112	11887	255	29774	
Ариутгалд боож бэлтгэсэн	Петрийн аяга /ш/		6035		2854		8889
	Хуруу шил /ш/		6300		3759		10059
	Пипетка /ш/		3627		1981	87	5608
	Бусад	46	0	41	0		0
	0.33л-ийн шил/ш/	101	587	88	396	189	983

	0.5л-ийн шил /ш/		1033		912		1945
	0.75л-ийн шил/ш/		99		111		210
	Хими шил сав, шилэн эдлэл /ш/		286		165		451
	Граммын шил/ш/		301		109		410
	Пенциллин шил /ш/		0		0		0
	Бусад шилэн /ш/		3337		14564		17901
	Нийт	147	21605	129	24851	276	46456
Уламжлалт аргаар бэлтгэсэн зөөлөн эдлэл	Хөвөн марлин маск		242		151		393
	Тампон		885		1485		2370
	Бор уут		300		1196		1496
	Бөглөө		690		1574		2264
	Бусад		0		1226		1226
	Нийт	27	2117	36	5632	63	7749
Нийт зарцуулсан халдваргүйтгэ лийн бодис	Жавелион /таб/		14461.5		6238.5		20700
	Виркон С/гр/		960		0		960
	Этилийн спирт/мл/		69906		101770		171676
	Гипохлорид кальци/кг/		181.9		156		337.9
	ДП-2		119		3511		3630
	цэнхэр спирт	285	1000	285	0	570	1000
	Перекис /мл/	12	25230	418	9480	430	34710
Хагарсан шилэн эдлэл	Петрийн аяга /ш/		70		30		100
	Хуруу шил/ш/		63		58		121
	Пипетка /ш/		37		23		60
	Химийн шилэн эдлэл, шил сав/ш/		8		0		8
Хэрэглэгдсэн нэрмэл усны хэмжээ /л/		2360		2000		4360	

Хүснэгт 16. ҮНДСЭН ТЭЖЭЭЛТ ОРЧИН

№	Тэжээлт орчны нэр	Сарууд						Нийт хэмжээ /л/	Нэг бүрийн үнэ /төг/	Нийт үнэ /төг/
		2019.11.26-2020.01.31	2020.02.01-2020.02.29	2020.03.01-2020.03.25	2020.03.26-2020.04.30	2020.05.01-2020.05.31	2020.06.01-2020.06.15			
1	Махны ус	22	66	22	21	23	0	153.5	3850	590975
2	Мах пептоны агар	15	42	20	47	0	20	144	9710	1398240
3	Мах пептоны шөл	1	0	0	40	0	0	41	7510	307910
4	Мах пептоны 0.7%-ийн хагас шингэн агар	0	5	0	0	0	0	5	8280	41400
5	Мах пептоны 0.3%-ийн хагас шингэн агар	0	5	0	0	0	0	5	7820	39100
6	Мах пептоны 0.2%-ийн хагас шингэн агар	0	1.5	0	0.5	0	0	2	7710	15420
7	Мартейны агар (тахал)	0	0	0	0	0	2	2	22460	44920
8	Мартейны агар 0.3%-ийн хагас шингэн агар (холерт)	0	0	0	0	0	0.5	0.5	18175	9087.5
9	Хоттингерийн үндсэн уусмал	20	20	0	20	20	0	80	9180	734400
10	Хоттингерийн агар	0	14	110	60	0	40	224	22460	5031040
11	Хоттингерийн шөл	0	0	0	20	0	0	20	8270	165400
12	Хоттингерийн 0.15%-ийн хагас шингэн агар	0	10	0	0	0	0	10	21415	214150
13	Хоттингерийн 0.3%-ийн хагас шингэн агар	0	10	0	0	0	0	10	19700	197000
14	Хоттингерийн 0.7%-ийн хагас шингэн агар	0	8	0	0	0	0	8	18175	145400
15	Шүлтлэг агар	0	10	20	0	0	0	30	19175	575250
16	Шүлтлэг шөл	0	0	0	16	0	0	16	7510	120160
17	Пептоны 10%-ийн үндсэн уусмал	0	0	30	26	0	3	59	3000	177000
18	Пептоны 1%-ийн үндсэн уусмал	10.5	0	2	6	0	0	18.5	4600	85100
19	Джексон-Берроузын үндэс орчин	0	0	5	0	0	0	5	5100	25500
20	Сабурогийн үндсэн уусмал	1.5	0	1.5	0	0	0	3	17300	51900
21	Пептоны 0.1%-ийн үндсэн уусмал	0	1.15	1	1	0.65	0	3.8	8270	31426
22	Элэгний агар	0	0	0	0.5	0	0	0.5	10000	5000
23	Элэгний шөл	0	0	0	0.3	0	0	0.3	8430	2529
	Нийт	70	193	211	258	44	65.5	841.1		10008308

Хүснэгт 17. ЯЛГАН ОНОШЛОХ ТЭЖЭЭЛТ ОРЧИН

№	Тэжээлт орчны нэр	Сарууд						Нийт хэмжэ э /л/	Нэг бүрийн үнэ /төг/	Нийт үнэ /төг/
		2019.11.26- 2020.01.31	2020.02.01- 2020.02.29	2020.03.01- 2020.03.25	2020.03.26- 2020.04.30	2020.05.01- 2020.05.31	2020.06.01- 2020.06.14			
1	Арабинозтой орчин	0.16	0.1	0.1	0.31	0.03	0	0.65	13630	8859.5
2	Арганинтай орчин	0	0	2.4	0	0	0	2.4	11650	27960
3	Адиниттой орчин	0	0	0	0	0.03	0	0.03	37000	1110
4	Висмут сульфит агар	0.12	0.1	0.2	0.2	0.15	0	0.72	30000	21600
5	Blood agar base	0.1	0.7	0	0	0	0	0.8	25892	20713.6
6	Violet red blue agar	0	0.95	0.9	0.3	0.75	0.65	3.55	11300	40115
7	Генцианвиолейттой хоттингерийн агар	0	0	0.1	0.1	0	0	0.2	10830	2166
8	Глюкозтой 0.5%-ийн Мах пептоны шөл	0.15	0.3	0	0.3	0	0	0.75	10250	7687.5
9	Глюкозтой орчин	0.16	0	0.1	0.31	0.03	0	0.55	7800	4290
10	Глицеринтэй орчин	0.06	0	0	0.31	0	0	0.4	7800	3120
11	Галактозтой орчин	0.19	0	0.1	0.33	0	0	0.6	12800	7680
12	Гиссийн орчин	2	0	0	6.25	0	0	8.25	5100	42075
13	ГСТО	0.2	2.5	0	0	0	0	2.7	14200	38340
14	Дулциттай орчин	0.06	0	0	0.23	0.03	0	0.35	12000	4200
15	Джексон-Берроузын тэжээлт орчин	2	0	4	0	0	0	6	23300	139800
16	15%-ийн Желатинтай Мах пептоны шөл	0.05	0.1	0	0	0	0	0.15	19400	2910
17	12%-ийн Желатинтай Мах пептоны шөл	0	0	0	0	0.13	0	0.13	19400	2522
18	Задалсан цус	0	0	0	0.02	0	0	0.04	14680	587.2
19	Инозиттай орчин	0	0	0	0	0.03	0	0.03	13900	417
20	Кларкын шөл	0	0	0	0	0.5	0	0.5	3250	1625
21	Клиглер агар	0.2	0.25	0	0	0.06	0	0.51	11200	5712
22	Крахмалтай орчин	0.03	0	0	0	0.03	0	0.06	10800	648
23	КНО ₃ -тай Хоттингерийн шөл	0	0	0	0.3	0	0	0.3	7800	2340
24	Кристенский орчин	0	0	0	0	0.06	0	0.06	13900	834
25	Кристенский шөл	0	0	0	0	0.05	0	0.05	13900	695
26	КНО ₃ -тай Мах пептоны шөл	0.08	0	0	0.1	0	0	0.175	8300	1452.5
27	Ксилозтой орчин	0.03	0	0	0	0.03	0	0.06	9670	580.2
28	Listeria selective agar	0.5	0	0	0	0	0	0.5	39900	19950
29	Listeria oxford agar	0.2	0	0	0	0	0	0.2	39900	7980
30	Hicom listeria agar	0.2	0	0	0	0	0	0.2	48400	9680
31	Listeria enrichmunt broth	0.2	0	0	0	0	0	0.2	48500	9700
32	Лактозтой орчин	0.19	0	0.1	0.33	0.03	0	0.68	9700	6596
33	Лейцинтэй орчин	0	1.35	2.4	1	0	0	4.75	13800	65550

34	Лейцин, арганинтай орчин	0	0	0.3	0	0	0	0.3	9200	2760
35	Макконг агар	0	0	0	0	0.35	0	0.35	13780	4823
36	Маннитол давстай орчин	0	0	0	0.5	0	0	0.5	15500	7750
37	Манниттай орчин	0.09	0	0	0.28	0.03	0	0.43	10800	4644
38	Маннозтой орчин	0.06	0	0	0.28	0	0	0.37	10800	3996
39	Мелибиозтой орчин	0.16	0	0	0.31	0	0	0.5	11000	5500
40	Мальтозтой орчин	0.19	0	0.1	0.08	0.03	0	0.4	11070	4428
41	Минималь үндэс	0	25	30	1	0	0	56	9180	514080
42	Минималь орчин	0	0.9	0.9	15	0	0	16.8	9180	154224
43	Метионинтай орчин	0	1.35	2.4	1	0	0	4.75	13800	65550
44	Метионин, фенилаланинтай орчин	0	1.05	2.4	1	0	0	4.45	9190	40895.5
45	Метионин, треонинтой орчин	0	1.1	2.4	1	0	0	4.5	9190	41355
46	Метионин, лейцинтэй орчин	0	1.05	2.7	1	0	0	4.75	9190	43652.5
47	Метионин, цистейн, лейцинтэй орчин	0	1.2	1.5	1	0	0	3.7	9230	34151
48	Өндөг давстай агар	0	0	0	0	0.2	0	0.2	9500	1900
49	50 нэгж пенициллинтэй Мах пептоны агар	0	0	0	0.1	0	0	0.1	9270	927
50	Рамнозтой орчин	0.06	0.1	0.1	0.31	0.03	0	0.55	12500	6875
51	PLET-agar	0	0	0.2	0.1	0	0	0.25	18800	4700
52	Plate count agar	0	0.8	0.4	0.5	0.8	0	2.5	6900	17250
53	Pseudomanos агар	0	0	0	0	0.4	0	0.4	19700	7880
54	Сорбит бромтимол хөхтэй Мах пептоны агар	0	0	0	0	0.2	0	0.2	30000	6000
55	Симонс агар	0.15	0	0	0	0.6	0	0.75	10600	7950
56	Салмонелла шигелл агар (SS - agar)	0.12	0.25	0.2	0.2	0.2	0	0.92	14250	13110
57	Сабурогийн агар	0.55	0.8	0.2	2.25	0	0	3.75	20500	76875
58	Сабурогийн шөл	0	0.1	0	0	0	0	0.1	15000	1500
59	Сахарозын шөл	0	0.1	0.4	0	0.7	0	1.2	15000	18000
60	Сахарозтой 0.5%-ийн МПШ	0.05	0	0	0	0	0	0.05	13400	670
61	Сорбиттой орчин	0.06	0	0	0.03	0.03	0	0.15	10140	1521
62	Сийвэн	0.05	0.05	0.1	0	0	0	0.15	26500	3975
63	Сахарозтой орчин	0.06	0	0.1	0.31	0.03	0	0.45	9930	4468.5
64	Стафилококкийн орчин	0	0	0.6	0.2	0	0	0.75	27760	20820
65	Стрептококкийн орчин KF	0	0	0.2	0.2	0	0	0.35	22000	7700
66	Chromo bio listeria plus	0.2	0	0	0	0	0	0.2	48400	9680

67	Chromo bio listeria base	0.2	0	0	0	0	0	0.2	48400	9680
68	Треонин, лейцин, аргининтай орчин	0	0	0.3	0	0	0	0.3	9230	2769
69	Тиоглюколийн шөл	0.3	0	0.2	0.3	0	0	0.8	12600	10080
70	Туманскийн агар	0	0	0.1	0.2	0	0	0.3	13870	4161
71	TCBS-agar	6.15	0	0.2	0	0	0	6.3	20000	126000
72	Трегалозтой орчин	0.06	0	0	0.28	0.03	0	0.4	12500	5000
73	Үршил үүсэлтийг тодорхойлох орчин	0	0	0	3.5	0	0	3.5	7700	26950
74	Фибрингүйжүүлсэн цус	0.06	0.09	0.2	0.02	0.03	0.02	0.388	140000	54320
75	Фруктозтой орчин	0.06	0	0.1	0.03	0.03	0	0.17	9730	1654.1
76	Фенилаланинтай орчин	0	1.35	2.4	1	0	0	4.75	13800	65550
77	Фенилаланин, метионин, лейцинтэй орчин	0	1.2	1	1	0	0	3.2	9230	29536
78	Фенилаланин, метионин, арганинтай орчин	0	0	0.3	0	0	0	0.3	9230	2769
79	Фенилаланин, метионин, цистейнтэй орчин	0	1.2	1	1	0	0	3.2	9230	29536
80	Фенилаланин, лейцин, треонинтой орчин	0	0	0.3	0	0	0	0.3	9230	2769
81	Фенилаланин, треонинтой, аргининтай орчин	0	0	0.3	0	0	0	0.3	9230	2769
82	Фенилаланин, метионин, цистейн, лейцинтэй орчин	0	1.2	1.5	1	0	0	3.7	9230	34151
83	Фенилаланин, метионин, треонин, лейцинтэй орчин	0	0	1.5	0	0	0	1.5	9230	13845
84	Фенилаланин, метионин, арганин, треонинтой орчин	0	1.2	0.3	1	0	0	2.5	9230	23075
85	Фенилаланин метионин, цистейн арганинтай орчин	0	0	0.3	0	0	0	0.3	9230	2769
86	Фенилаланин, цистейн, метионин, треонинтой орчин	0	1.2	1	1	0	0	3.2	9230	29536
87	Фенилаланин, метионин, цистейн, арганин, трегалозтой орчин	0	1.2	1.2	0	0	0	2.4	9230	22152

88	Фенилаланин, аргинин, лейцин, треонинтой орчин	0	0	0.3	1	0	0	1.3	9230	11999
89	Фенилаланин, метионин, цистейн, лейцин, треонинтой орчин	0	1.2	1.2	1	0	0	3.4	9230	31382
90	Фенилаланин, метионин, аргинин, лейцин, треонинтой орчин	0	1.2	1.2	1	0	0	3.4	9230	31382
91	Хигучи-Смитийн орчин	0	0.5	1	0	0	0	1.5	14900	22350
92	Хром агар B.Strep	0	0	0	0	0.15	0	0.15	32000	4800
93	Хром агар "ЕСС"	0	0	0	0	0.25	0	0.25	32000	8000
94	Хром агар J.Enterocolitica	0	0	0	0	0.15	0	0.15	32000	4800
95	Хулгана тахлын сонгомол орчин	0	0	0	4	0	0	4	10300	41200
96	ХМ-G E.Coli өсгөвөрлөх агар	0	0	0	0	0.15	0	0.15	30000	4500
97	ЦДС/ялган оногилох өнгөт тэжээлт орчин /	0	2	0	2.5	0	0	4.5	39750	178875
98	Цустай 5% Мах пептоны агар	0.2	0.7	2.2	0.1	0.3	0.3	3.8	12340	46892
99	Цустай 3% Хоттингерийн агар	0.1	0	0.1	0.1	0.2	0	0.5	11000	5500
10 0	Цустай 1% Хоттингерийн агар	0	0.5	0	0	0	0	0.5	10300	5150
10 1	Целлибиозтой орчин	0	0	0	0	0.03	0	0.03	15400	462
10 2	Эндо агар	0.12	1	0.2	0.2	0.2	0	1.67	12350	20624.5
10 3	Эскулинтай орчин	0.03	0	0	0	0.03	0	0.06	42660	2559.6
10 4	Энтерококк агар/ орос/	0	0	0	0	0.15	0	0.15	23500	3525
	Нийт	16	55.9	74	57	7.2	0.97	210.88		2572178

Хүснэгт 18. БУДАГ УРВАЛЖ

№	Будаг урвалж, уусмал	Сарууд						Нийт хэмжэ э /л/	Нэг бүри йн үнэ /төг/	Нийт үнэ /төг/
		2019.11.26- 2020.01.31	2020.02.01- 2020.02.29	2020.03.01- 2020.03.25	2020.03.26- 2020.04.30	2020.05.01- 2020.05.31	2020.06.01- 2020.06.14			
1	Ариун нэрмэл	25	10	0	30	22	10	97	85	8245
2	Азот хүчлийн мөнгөнийн 0.1N-ийн усан уусмал	0	0.2	0	0	0	0	0.2	15000	3000
3	Арганины 0.1%-ийн усан уусмал	0	0.2	0.1	0.1	0	0	0.4	12000	4800
4	Арганины 0.4%-ийн усан уусмал	0	0	0.1	0	0	0	0.1	12000	1200
5	Арганины 1%-ийн усан уусмал	0.1	0	0	0	0	0	0.1	12000	1200
6	Ацетон /цэвэр	0	0	0	0.3	0	0	0.3	15000	4500
7	Абсолют спирт	0	0	0	0	0.5	0	0.5	25000	12500
8	Амидоприны 0.5%- ийн спиртэн уусмал	0	0	0	0	0.05	0	0.05	2450	122.5
9	Барийн хлоридын 1%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0.1	0.1	0	0.4	2840	1136
10	Бромтимол хөхийн 0.25%-ийн усан уусмал	0	0.1	0	0	0	0	0.1	9000	900
11	Бромтимол хөхийн 0.1%-ийн спиртэн усан уусмал	2.9	3	0	0	0.4	1.6	7.9	7500	59250
12	Бромтимол хөхийн 0.16%-ийн усан уусмал	0	0	0	0.1	0	0	0.1	7820	782
13	Бутилийн спирт	0	0	0	0	0.2	0	0.2	5000	1000
14	Вейсоны будаг	0	0	0	0.5	0	0	0.5	7000	3500
15	Валины 0.96%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	5000	1000
16	Генцианвиолейтэй цаас бэлтгэх уусмал	1	0	0	0	0	0	1	35870	35870
17	Галактозын 20%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	69000	13800
18	Глюкозын 10%-ийн усан уусмал	0.05	0.3	0.3	0.15	0	0	0.8	3890	3112
19	Геминий 0.25%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.2	0	0	0	0.3	1680	504
20	Глицинийн 1%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	7000	1400
21	Гриссийн урвалж	0	0.2	0	0.6	0	0	0.8	9170	7336
22	Гар ариутгах уусмал	0	0	0	2	0	0	2	20100	40200

23	Генцианвиолейтын спиртэн ханасан уусмал	0	0	0	0.1	0.3	0	0.4	35870	14348
24	Глирцин /цэвэр/	0	0	0	0	0.1	0	0.1	35870	3587
25	Глирцин ксилцний холимог	0	0	0	0	0.1	0	0.1	45000	4500
26	Генцианвиолейтын ажлын 1:1000 уусмал	0	0	0	1.4	0.8	0	2.2	2890	6358
27	Генцианвиолейтын ажлын 1:200000 уусмал	0	0	0	0	0.2	0	0.2	2500	500
28	Глицерины 50%-ийн уусмал	0	0	0	1	0	0	1	10680	10680
29	Гимз-Ромновскийн усан уусмал	0	0	0	0	0.2	0	0.2	5800	1160
30	Глюкозын 20%-ийн усан уусмал	0	0	0	0.02	0	0	0.02	5670	113.4
31	Давсны хүчлийн 2%-ийн 70%-ийн спирт	0	0	0	0	0	0.1	0.1	25000	2500
32	Забуферийн уусмал	0	0	0	4	0	0	4	3000	12000
33	Давсны хүчлийн 0.1N-ийн усан уусмал	1	0	0	0	0	0	1	2180	2180
34	Давсны хүчлийн 10%-ийн усан уусмал	0	0.5	0	0	0	0	0.5	15000	7500
35	Давсны хүчлийн 20%-ийн усан уусмал	0.1	0	0	0	0	0	0.1	25000	2500
36	Иодын 3%-ийн спиртэн уусмал	0.4	0	0	0.1	0	0	0.5	29680	14840
37	Изолейцины 0.363%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	7000	1400
38	Кавачийн урвалж	0.1	0	0	0	0.1	0	0.2	41500	8300
39	Калийн иодын 10%-ийн усан уусмал	0.1	0	0	0	0	0	0.1	2450	245
40	Карнаугийн холимог	5	0	0	0.5	0	0	5.5	22600	124300
41	1 %-ийн крахмалын усан уусмал	0.1	0	0	0	0	0	0.1	2630	263
42	Кальц хлоридын 0.5%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	1800	360
43	Кали хроматын 5% -н индикатор	0	0.1	0	0	0	0	0.1	9500	950
44	Люголийн уусмал	6	0	0	0	0	0	6	9100	54600
45	Лейцины 0.1%-ийн усан уусмал	0	0.3	0.2	0.1	0	0	0.6	12000	7200

46	Лёффлерийн хөхийн будаг	0	0	0	0	1.1	0	1.1	21000	23100
47	Мак-фарландын стандарт 4 нэгжийн уусмал	0.01	0.01	0.05	0.05	0	0	0.12	3350	402
48	Мак-фарландын стандарт 2 нэгжийн уусмал	0	0	0.01	0	0	0	0.01	3350	33.5
49	Метионины 0.15%-ийн усан уусмал	0	0.3	0.25	0.25	0	0	0.8	12000	9600
50	Метионины 1.2%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	15000	3000
51	Метабисульфит натрийн 5%-ийн усан уусмал	0	0.3	0.4	0.15	0	0	0.85	12000	10200
52	Магни хлорын 0.5 М-ийн усан уусмал	0	0.1	0	0	0	0	0.1	16780	1678
53	Магнийн сульфитын 4%-ийн усан уусмал	0.15	0	0.1	0	0	0	0.25	9200	2300
54	Манганий сульфатын 0.01%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	720	144
55	Метилен хөхийн спиртэн ханасан уусмал	0.3	0	0	0	0	0	0.3	63070	18921
56	Мочевины 40%-ийн усан уусмал	0.05	0	0	0	0.05	0	0.1	27870	2787
57	Метилен хөхийн 1:5000 усан уусмал	0.1	0	0	0	0	0	0.1	2180	218
58	Метанол бэхжүүлэгч	0	2.3	0	5.4	5.76	5.4	18.86	20100	379086
59	Малахит ногооны будаг	0	0	0	0	0.2	0	0.2	24100	4820
60	Мертолит натрийн 1:1000 ажлын усан уусмал	0	0	0	1	0.3	0	1.3	3260	4238
61	0.5ЕД/мл Макфрландын булинга	0	0.01	0	0.02	0	0	0.03	3300	99
62	Натрийн шүлтийн 0.1Н-ийн усан уусмал	0.5	1	2	0	0	0	3.5	1050	3675
63	Натрийн шүлтийн 0.02 Н-ийн усан уусмал	0.1	0	0.2	0	0	0	0.3	1000	300
64	Натрийн шүлтийн 10%-ийн усан уусмал	2	1	1	1	0	1	6	2000	12000
65	Натрийн шүлтийн 20%-ийн усан уусмал	0	0.5	0.5	0	0	0	1	3000	3000

66	Натри хлорын 0.1 N-ийн усан уусмал	0	0.3	0	0	0	0	0.3	1560	468
67	Никиферовын холимог	0	1	0	2.3	2	0	5.3	33700	178610
68	Нашыгтерийн спирт	0	0	0	0	4	0	4	4900	19600
69	Нейтрал улааны 0.5%-ийн усан уусмал	0	0	0	0.3	0	0	0.3	4060	1218
70	Полихром метилен хөхийн будаг	0	0	0	0	0.3	0	0.3	5000	1500
71	Перкс 1%-ийн усан уусмал	3	2	3	1	1	0	10	1200	12000
72	Перкс 3%-ийн усан уусмал	0	1	0	4	2	0	7	2020	14140
73	Перкс 10%-ийн усан уусмал	4	2	0	0	0	0	6	3600	21600
74	Пенициллины ажлын уусмал	0	0	0	0.1	0	0	0.1	1000	100
75	Ребигерийн будаг	0	0	0	0	0.4	0	0.4	60000	24000
76	Сахарын ханасан усан уусмал	0	0	0	0	1.5	0.25	1.75	4500	7875
77	Сүүний хүчлийн 4%-ийн усан уусмал	0.05	0	0.05	0	0	0	0.1	4500	450
78	Спиртэнд 70%-ийн уусмал	0	0	1.75	0	0	0	1.75	23000	40250
79	Сүүний хүчлийн кармины будаг	0	0	0	0	0.4	0	0.4	27000	10800
80	Спирт 80%-ийн уусмал	0	0	0	0	0	0.1	0.1	20000	2000
81	Спирт 90%-ийн уусмал	0	0	0	0	0	0.1	0.1	21000	2100
82	Сахарозын 0.5 M-ийн усан уусмал	0	0	0	0.05	0	0	0.05	3300	165
83	Сафранины 0.5%-ийн усан уусмал	0	0	0	0	0.2	0	0.2	9500	1900
84	Спирт 40%-ийн уусмал	0	0	0	0	0.45	0	0.45	15000	6750
85	Төмрийн хлорын 0.05 %-ийн усан уусмал	0	0	0	0	0.1	0	0.1	2000	200
86	Төмрийн хлорын 5 %-ийн усан уусмал	0	0	0	0	0.2	0	0.2	3000	600
87	Толуол ксилолийн 1:1 усан уустал	0	0	0	0	0	0.1	0.1	25000	2500
88	Треонины 0.15%-ийн усан уусмал	0	0.3	0.2	0.1	0	0	0.6	12000	7200
89	Тио сульфат натрийн 0.1N-ийн усан уусмал	0.6	0	0	0	0	0	0.6	6600	3960

90	Физиологийн буфержүүлсэн уусмал	0	0	0	0.2	0	0	0.2	15000	3000
91	Фосфатын буферийн рН-7.2 усан уусмал	0	0	0	3	0	0	3	4200	12600
92	Фосфатын буферийн рН-7.4 усан уусмал	0	0	0	3	0	0	3	4200	12600
93	Формалины 5%-ийн усан уусмал	0	0	0	1	0.6	0	1.6	2200	3520
94	Фуксины ажлын уусмал	0	0	0	0.6	0	0	0.6	8590	5154
95	Формалины 1%-ийн усан уусмал	0	0	0	3	1	1	5	1300	6500
96	Фенолфталеины 0.1%-ийн спиртэн уусмал	0	0	0	0.1	0	0	0.1	26100	2610
97	Физиологийн уусмал	10	20	0	50	30	0	110	4500	495000
98	Фуксинтай цаас бэлтгэх уусмал	1	0	0	0	0	0	1	73000	73000
99	Фенилаланины 0.15%-ийн усан уусмал	0	0.3	0.4	0.2	0	0	0.9	12000	10800
100	Фенилаланины 0.4%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.2	0	0	0	0.3	15000	4500
101	Фенолфталеины 0.5%-ийн спиртэн уусмал	0.1	0	0	0	0	0	0.1	27480	2748
102	Формалины 10%- ийн усан уусмал	2	0	0	1	0.5	0.3	3.8	5440	20672
103	Фуксины 10%-ийн спиртэн усан уусмал	0.1	0	0	0	0	0	0.1	99340	9934
104	Фенолфталеины 1%- ийн спиртэн уусмал	0.1	0	0	0.1	0.1	0	0.3	29160	8748
105	Хурган чихний хүчлийн 0.25М- ийн усан уусмал	0	0.1	0	0	0	0	0.1	1700	170
106	Хүхрийн хүчлийн 1%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0.2	0.2	0	0.6	2350	1410
107	Хурган чихний хүчлийн 12%- ийн усан уусмал	0	0	0	0.1	0	0	0.1	5100	510
108	Хүхэрт устөрөгч үүсэлтийг тодорхойлох цаасын уусмал	0	0	0	0.1	0	0	0.1	7540	754

109	Цууны хүчлийн 12%-ийн усан уусмал	0	0	0	0.3	0.05	0	0.35	4370	1529.5
110	Цууны хүчлийн 1 %-ийн усан уусмал	0	0	0	0	0.2	0	0.2	1350	270
111	Цууны хүчлийн кармины будаг	0	0	0	0	0.4	0.2	0.6	15000	9000
112	Цууны хүчлийн кармины шингэн будаг	0	0	0	0	0	0.3	0.3	15000	4500
113	Цитрат натрийн 10%-ийн усан уусмал	0.05	0	0	0	0	0	0.05	7100	355
114	Цистейны 1.2%-ийн 0.1н-ийн Натрийн шүлтэнд уусгасан уусмал	0	0.2	0.1	0	0	0	0.3	15000	4500
115	Цистейны 0.96%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	5000	1000
116	Цистейны 1%-ийн 0.1н-ийн Натрийн шүлтэнд уусгасан уусмал	0.05	0	0	0.2	0	0	0.25	12000	3000
117	Цайрын сульфатын 0.01%-ийн усан уусмал	0.1	0	0.1	0	0	0	0.2	700	140
118	Цистейны 33%-ийн 0.1н-ийн Натрийн шүлтэнд уусгасан уусмал	0	0	0	0.009	0	0	0.009	25000	225
119	Эфирийн 50%-ийн шингэсэн уусмал	0	0	0	0	0.3	0	0.3	37500 0	112500
	Нийт	67.4 1	47.62	12.2 1	119.8 99	78.3 6	20.45	345.94 9		2136578 .9

Хүснэгт 19. БУДАГ ШИНГЭЭСЭН ЦААС

№	Цааснууд	Сарууд						Нийт хэмжээ /ш/	Нэг бүрийн үнэ /төг/	Нийт үнэ /төг/
		2019.11.26-2020.01.31	2020.02.01-2020.02.29	2020.03.01-2020.03.25	2020.03.26-2020.04.30	2020.05.01-2020.05.31	2020.06.01-2020.06.14			
1	Генцианвиолет шингээсэн цаас	2700	0	0	0	0	0	2700	60	162000
2	Фуксин шингээсэн цаас	2280	0	0	0	0	0	2280	60	136800
3	Мерталит натри шингээсэн цаас	0	0	0	2700	1500	0	4200	30	126000
4	Индол шингээсэн цаас	0	0	0	320	0	0	320	60	19200
5	Хүхэрт устөрөгч шингээсэн цаас	0	0	0	320	0	0	320	60	19200
	Нийт	4980	0	0	3340	1500	0	9820		463200

Хүснэгт 20. ФАГ

№	Фаг	Сарууд						Нийт хэмжээ /мл/	Нэг бүрийн үнэ /төг/	Нийт үнэ /төг/
		2019.11.26-2020.01.31	2020.02.01-2020.02.29	2020.03.01-2020.03.25	2020.03.26-2020.04.30	2020.05.01-2020.05.31	2020.06.01-2020.06.14			
1	Боомын фаг	0	0	100	0	0	0	100	5930	593000
2	Тарваган тахлын фаг	0	0	0	0	0	0	0	2800	0
3	Хуурмаг сүрьеэгийн фаг	0	0	0	0	0	0	0	2240	0
	Нийт	0	0	100	0	0	0	100		593000

БҮЛЭГ 4. ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭ СУДАЛГАА

Төвийн ерөнхий захирал Нямдоржийн Цогбадрах 2020 оны 06 дугаар сард “АЧ” Анагаах ухааны их сургуулийн Эрдмийн зөвлөлийн шийдвэрээр “АНАГААХЫН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ДЭД ПРОФЕССОР” цол хүртсэн. Тэрбээр 2015 оноос эхлэн ЗӨСҮТ-ийн эрдмийн зөвлөлийн даргаар сонгогдон ажилласан бөгөөд энэ хугацаанд докторын судалгааны арга зүй хоёр магистрын судалгааны арга зүй гуравыг тус тус хэлэлцүүлэн дүгнэлт гаргасан. Мөн халдварт өвчин судлалын Монголын сэтгүүлийн Дэд эрхлэгчийн сонгуульт ажлыг 2015 оноос хойш эрхлэн ажиллаж, жил бүр сэтгүүлийн 1 дугаарыг хариуцан гаргаж олны хүртээл болгосон ба 2017 оноос ОХУ-ын тарваган тахал судлалын институтээс эрхлэн гаргадаг “Проблемы особо опасных инфекций” сэтгүүлийн редакцийн зөвлөлийн гишүүнээр сонгогдон ажиллаж байна.

2020 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдөр Тархвар судлагч эмч Баасандавгын Уянга нь академич Б.Бурмаажав, биологийн ухааны доктор Д.Цэрэнноров нарын удирдлага дор Анагаахын Шинжлэх Ухааны Үндэсний Их Сургуульд **“Монгол улс дахь хачигт энцефалитийн тархалт, тархвар судлалын онцлог”** сэдвээр анагаахын шинжлэх ухааны докторын (Ph.D) зэргийг амжилттай хамгааллаа

БҮЛЭГ 5. СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГАА

“Монгол улсад бэтэг өвчний тандалтын тогтолцоо байгуулах, лабораторийн чадавхыг нэмэгдүүлэх” сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан бөгөөд тус сургалтад 21 аймгийн МЭГ, ЗӨСТ, ХӨСҮТ, ЗӨСҮТ-ийн нийт 48 шимэгч судлаач хамрагдаж, бэтгийн үүсгэгчийн жинхэнэ эзний халдваржилтыг тогтоох тандалт судалгааны болон лабораторийн шинжилгээнүүдийг хэрхэн гүйцэтгэх арга зүйд суралцсан.

5.1 Төрөлжсөн мэргэшлийн сургалт

“Эмнэлгийн ариутгал судлал” төрөлжсөн мэргэшлийн сургалт Эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах “Эмнэлгийн ариутгал судлал” төрөлжсөн мэргэшлийн сургалт ЗӨСҮТ-д эхлэлээ. Уг сургалт нь 2020 оны 06-р сараас 09-р сар хүртэл 3 сар үргэлжлэх бөгөөд эмнэлгийн ариутгал, халдваргүйтгэл, ахуйн шавьжгүйтгэл, мэрэгчгүйтгэл, зонхилон тохиолдох болон зоонозын өвчний голомтын халдваргүйтгэл, эмнэлгээс шалтгаалах халдварууд болон халдвараас сэргийлэх, биоаюулгүй байдал, биохамгаалал, эмнэлгийн ариутгалын чиглэлээр явагдана. Сургалтад аймаг, нийслэлийн нэгдсэн эмнэлэг болон хувийн хэвшлийн зарим эмнэлгүүдийн сувилагч, бага эмч, ариутгагч нар хамрагдаж байна.

Уг сургалтад хамрагдаж байгаа мэргэжилтнүүд ЭМХТ-өөс өгсөн заавар чиглэлийн дагуу тусгай үүргийн онгоц, зорчигч тээвэрлэсэн автобусын халдваргүйжүүлэлтэд дайчлан ажиллуулахын зэрэгцээ дагалдуулан сургаж байна.

5.2 Ажлын байрны дагалдан сургалт

Монгол улсын хөдөлмөрийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.1, 45.2 дах заалтын дагуу “Ажлын байрны дадлагажих сургалт” зохион байгуулах тухай а/36 дугаар тушаалыг тус тус үндэслэн 2 биологич, статичтикч, лаборант, ариутгагч нарыг 21 хоногийн дагалдан сургалтын хөтөлбөр батлуулан хуваарийн дагуу бүрэн хэрэгжүүлсэн байна.

5.3 Зайн сургалт

21 аймгийн ЭМГ, НЭ, орон нутгийн ЗӨСТ, БОЭТ-уудад 2020 оны эхний хагас жилд нийт 11 удаагийн цахим сургалтыг зохион байгуулсан байна. Тус сургалтын сэдэвүүд нь:

- Коронавирус, өнөөгийн байдал, ДЭМБ-ын зөвлөмж
- Коронавирусийн халдварын сэргийлэлт, хяналт
- Хамгаалах хувцас, хэрэгсэл өмсөж тайлах дараалал
- Тусгаарлах байрны үйл ажиллагаанд дэмжлэгт хяналт хийх
- COVID-19 эмнэлзүй, эмчилгээ, оношилшоо

- ЗӨСТ-үүдэд Бэлэн байдал, эрсдлийн үнэлгээ
- Тарваган тахал өвчний үед авах арга хэмжээ, Эрүүл мэндийн байгууллагын бэлэн байдал
- Хачгаар дамжих халдварын хүний өвчлөлийн өнөөгийн байдал, тандалт судалгааны чиглэл, өвчлөлийн үед хариу арга хэмжээ
- Хачгаар дамжих халдварт өвчний тархвар судлал, байгалийн голомтын болон хүн амын дундах тандалт судалгааны тойм, эмгэг жам, эмнэл зүй, эмчилгээ, лабораторийн оношилгоо гэсэн чиглэлүүдээр тус тус сургалтын хийсэн байна. Мөн Ховд аймагт гарсан тарваган тахлын үед аймгийн ЭМГ, НЭ, Ховд аймгийн ЗӨСТ, Засаг даргын тамгын газруудтай холбогдож тухай бүрт мэргэжил арга зүйн зөвлөгөөг өгч ажиллаа.

Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төвөөс жил бүр тарваган тахал өвчний улиралчлалыг угтуулан орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллага, зоонозын өвчин судлалын төвүүдийн хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангах зорилгоор цахим сургалтыг тогтмол зохион байгуулдаг. Энэ жилийн сургалтыг “Тарваган тахал өвчний үед авах арга хэмжээ, Эрүүл мэндийн байгууллагын бэлэн байдал” сэдвийн хүрээнд 2020 оны 06-р сарын 15-16-ны өдрүүдэд зохион байгууллаа.

Сургалтыг төвийн ерөнхий захирлын баталсан хөтөлбөрийн дагуу биологич, тархвар судлагч, эмнэл зүйч эмч, нян судлагч зэрэг мэргэжилтнүүд тарваган тахал өвчний байгалын голомтын төлөв байдал, тарваган тахал өвчний үед авах хариу арга хэмжээ, эрүүл мэндийн байгууллагын бэлэн байдал, тарваган тахал өвчний эмнэл зүй, эмчилгээ, лабораторийн оношилгоо, сорьц авах, тээвэрлэх, биоаюулгүй ажиллагаа, тарваган тахал өвчний дархлаажуулалт сэдвийн хүрээнд мэдээлэл өгч, мэргэжил арга зүйгээр хангалаа. Уг сургалтад 21 аймаг, нийслэлийн Зоонозын өвчин судлалын төв, Эрүүл мэндийн газрын нийт 194 эмч, мэргэжилтнүүд хамрагдлаа.

ЗӨСҮТ-ийн ерөнхий захирлын баталсан төлөвлөгөөний дагуу 2020 оны 05-р сарын 20, 21-нд “Хачгаар дамжих халдварт өвчний тархвар судлал, байгалийн голомтын болон хүн амын дундах тандалт судалгааны тойм, эмгэг жам, эмнэл зүй, эмчилгээ, лабораторийн оношилгоо” сэдвийн хүрээнд зохион байгууллаа. Цахим сургалтад Архангай, Баян-Өлгий, Говь-Алтай, Дундговь, Завхан, Сэлэнгэ, Хөвсгөл, Увс, Өмнөговь, Өвөрхангай аймгуудын нийт 133 эмч мэргэжилтэн хамрагдлаа. Сургалт 2 өдөр үргэлжилсэн.

Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төвийн эмч, мэргэжилтнүүд, Увс аймгийн ЗӨСТ-ийн мэргэжилтнүүдтэй хамтарсан цахим хурлыг 2018 оны 06-р сарын 12-ны өдөр зохион байгууллаа.

Цахим хурлаар Увс аймгийн хэмжээнд бүртгэгдэж буй хачгаар дамжих халдварын хүний өвчлөлийн өнөөгийн байдал, тандалт судалгааны чиглэл, өвчлөлийн үед хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангах, хариу арга хэмжээг богино хугацаанд шуурхай зохион байгуулах чиглэлээр санал солилцож, төвийн халдвар хариуцсан мэргэжлийн багийн гишүүдээс цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар тус аймгийн мэргэжилтнүүдэд мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өглөө.

Ковид-19-тэй холбоотой Эрүүл мэндийн сайдын Түр заавар батлах тухай А/269 тоот тушаал гарсантай холбоотой холбоотой ХӨСҮТ, ЗӨСҮТ, МХЕГ, ОБЕГ зэрэг мэргэжлийн байгууллагуудаас томилогдсон мэргэжилтнүүд Тохиолдлын удирдлагын тогтолцоо, бэлэн байдал, хяналт үнэлгээ, дэмжлэгт хяналтаар Увс, Хөвсгөл аймгуудын эрүүл мэндийн байгууллага, хилийн орж гарах хяналтын цэг, холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудад бэлэн байдлын хяналт үнэлгээ хийж газар дээр нь мэргэжилт арга зүйн зөвлөгөө өгч ажиллаж байна.

ЛАВЛАГАА ЛАБОРАТОРИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар 19 төрлийн зоонозын халдварын 3,951 сорьц материалыг 11 төрлийн шинжилгээний аргаар шинжилсэн. Зоонозын халдварын нийт шинжилсэн сорьцноос 44.2 хувийг COVID-19 халдвар, 23.7 хувийг тарваган тахал, 23.9 хувийг хачигт риккетсиоз зэрэг өвчлөлийн шинжилгээ хамгийн өндөр хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 21. Зоонозын өвчний нэр төрөл сорьцын тоо

Халдварын нэр	Гүйцэтгэл	Халдварын нэр	Гүйцэтгэл
1.Тарваган тахал	938	10.Хачигт боррелиоз	130
2.Хулгана тахал	2	11.Хачигт риккетсиоз	947
3.Боом	2	12.Галзуу	42
4.Бруцеллөз	8	13.Хачигт энцефалит	82
5.Хуурмаг яам	4	14.Хумхаа	1
6.Эризопелойд		15.Токсоплазмоз	2
7.Лептоспироз	5	16.Бэтэг	32
8.Хуурмаг сүрьеэ	4	17.Pseudomonus aeruginosa	1
9.Листерииоз	2	18.Escherichia coli	1
		19.COVID-19	1748
Нийт			3,951

Лавлагаа лаборатори эхний хагас жилийн байдлаар 3951 сорьц материалыг шинжилсэн байна. Лабораторийн шинжилгээний үр дүнгээр бичил харах /938/, өсгөвөрлөх /938/, ийлдэс судлал /987/, генетик /2021/, In vivo /414/ аргуудаар тус тус шинжилсэн байна. Нийт шинжилсэн сорьцноос ийлдэс судлалын шинжилгээг 987, ийлдэс судлалаар 2021 тус тус шинжилсэн байна.

Хүснэгт 22. Ийлдэс судлал, генетик шинжилгээний хамруулсан сорьцын тоо

№	Өвчний нэр	Ийлдэс судлал	Генетик		Өвчний нэр	Ийлдэс судлал	Генетик		Өвчний нэр	Ийлдэс судлал	Генетик
1	Тарваган тахал	14	53	8	Хуурмаг сүрьеэ	4	0	15	Криптоспориديوз	209	295
2	Хулгана тахал	2	0	9	Хачигт боррелиоз	128	2	16	Хумхаа	1	1
3	Боом	0	2	10	Хачигт риккетсиоз	745	211	17	Токсоплазмоз	2	0
4	Бруцеллөз	8	0	11	Галзуу	42	0	18	Бэтэг	32	
5	Хуурмаг яам	4	0	12	Хачигт энцефалит	0	2	19	<i>Pseudomonus aeruginosa</i>	0	0

6	Лептоспироз	5	0	13	Крым конг	0	228	20	<i>Escherchia coli</i>	0	0
7	Листерияоз	0	2	14	Бөөрний цусархаг хам шинж	88	0	21	<i>COVID-19</i>	0	1748

Нийт шинжилсэн сорьцыг шинжилгээний дүнгээс эсрэг бие 211, ДНХ/РНХ 46, эсрэг төрөгч 3, эерэг төрөгч 2, у,pestis 1 тус тус илрүүлсэн байна.

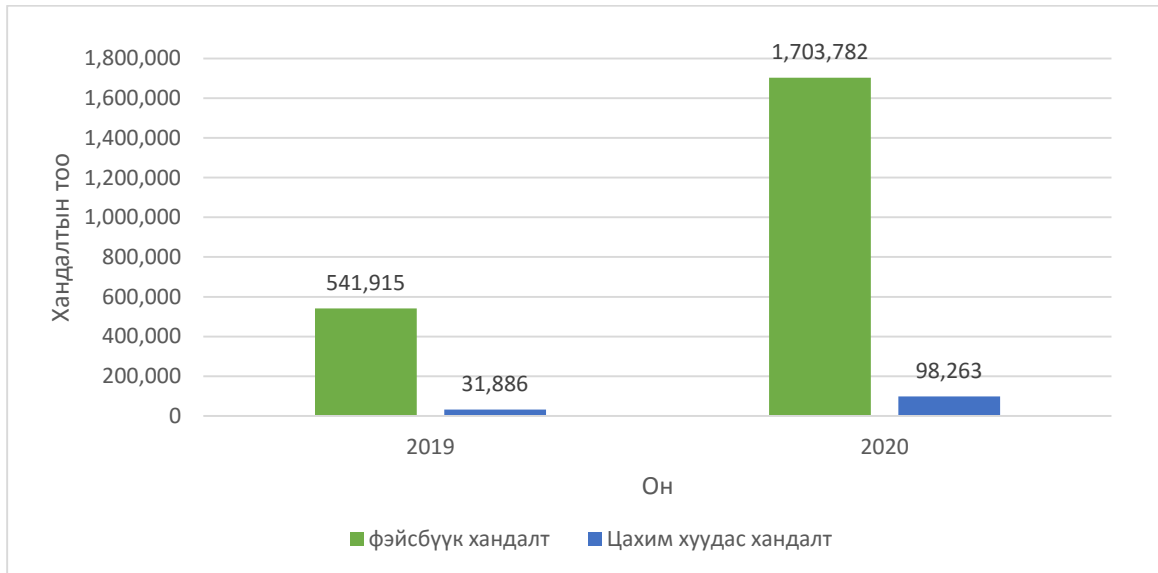
Хүснэгт 23. 2020 оны эхний хагас жилийн лабораторийн шинжилгээний дүнгийн тоон үзүүлэлт

№	Шинжилгээний төрөл /Сорьцын нэр/	2. Шинжилгээний дүн							
		Илэрсэн өсгөвөр				Эерэг сорьц			
		<i>B.anthraxis</i>	<i>Y.pestis</i>	өсгөвөр		Эерэг сорьц	Эсрэг төрөгч	Эб (IgM, IgG)	ДНХ/РНХ
				<i>B.anthraxis</i>	<i>Y.pestis</i>				
1	A00 Холер								
2	A20 Тарваган тахал		1			2		1	
3	A21 Хулгана тахал						2		
4	A22 Боом								
5	A.23 Бруцеллэз						1		
10	A.24 Ям								
11	A28.2 Хуурмаг сүрьеэ								
12	A.32 Листеспироз								
13	A35 Татран								
14	Листериоз					1			
15	A69.2 Хачигт боррелиоз						9		
16	A77 Хачигт риккетсиоз						180	43	
17	A82 Галзуу								
18	A84 хачигт энцефалит						11		
21	B50-54 Хумхаа								
22	B58 Токсоплазмоз								
29	B67 Бэтэг						8		
30	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>								
31	<i>Escherchia coli</i>					1			
32	COVID-19					1		2	
	Нийт дүн		1			2	3	211	46

ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЭЛ

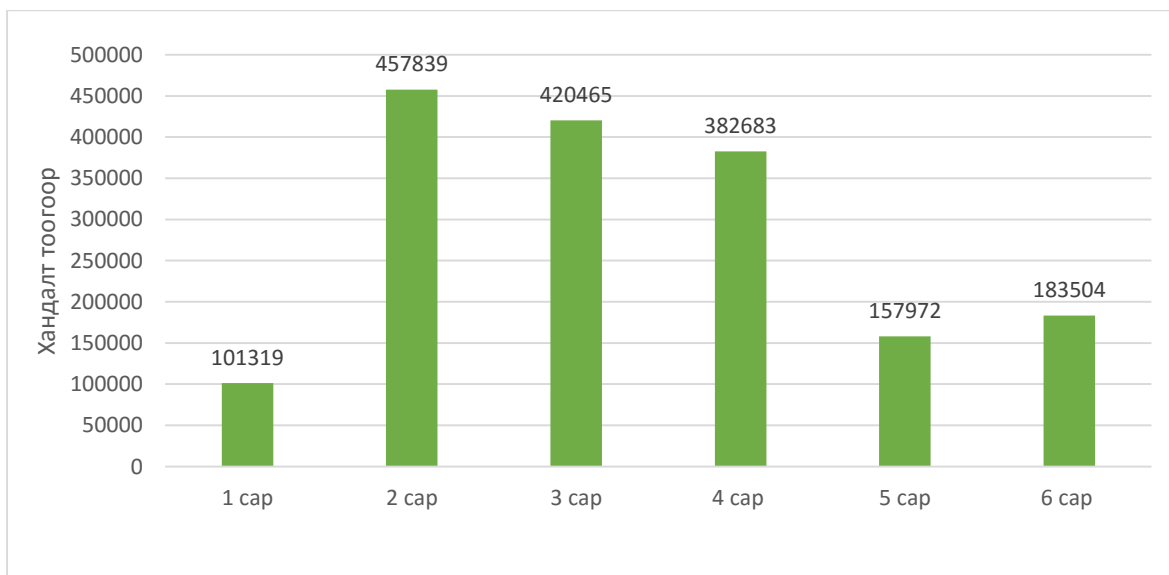
2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар төвийн фэйсбүүк пэйж хандалт 1,703,782 өмнөх оны үзүүлэлтээс 1,161,867 хандалтаар, цахим хуудсын хандалт 98,263 өмнөх оны үзүүлэлтээс 66,377 хандалтаар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 24. Төвийн фэйсбүүк, цахим хуудасны хандалт

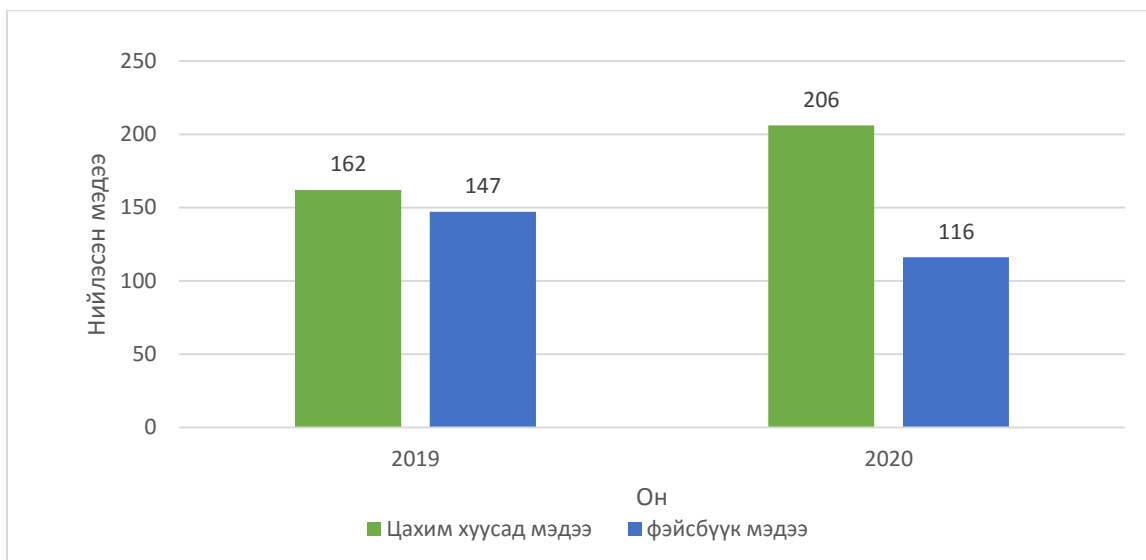
Төвийн фэйсбүүк хуудасны хандалтыг сараар нь харьцуулахад 2 сард хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байгаа бөгөөд 2 сараас хойш буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 25 Төвийн фэйсбүүк хуудасны хандалт сараар /2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар/

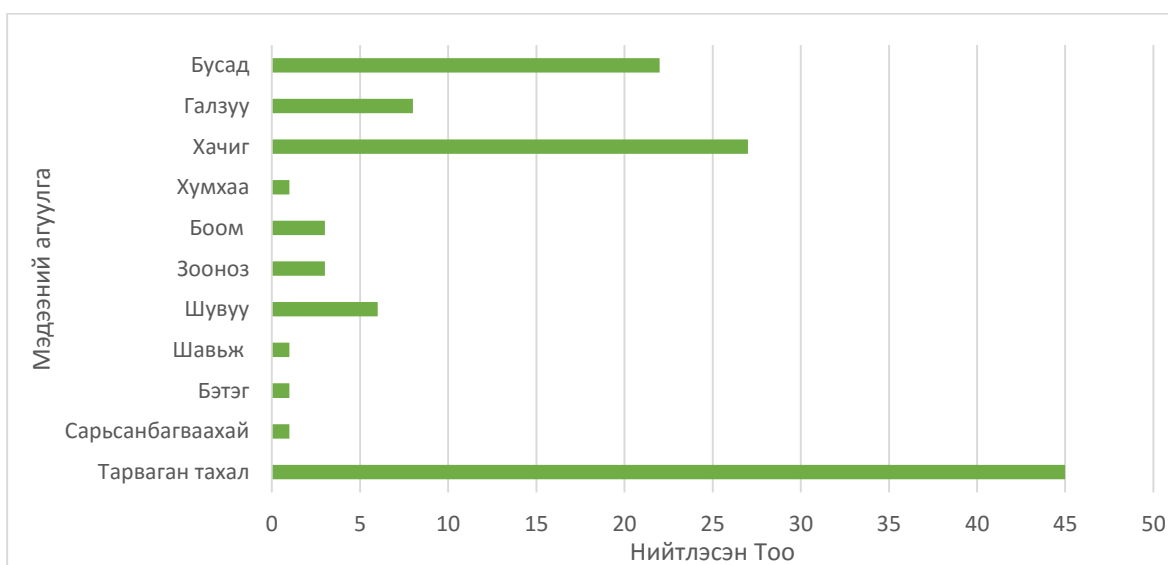
2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар төвийн цахим хуудас болон фэйсбүүк хуудсад нийт 263 мэдээ нийтэлж өмнөх оноос 39.9 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Фэйсбүүк хуудсад 206 мэдээ нийтлэж өмнөх оноос 27.2 хувиар өссөн, цахим хуудсад 116 мэдээ нийтэлж өмнөх оноос 26.7 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 26. Цахим хуудас, фэйсбүүк хуудсад нийтлэсэн мэдээ

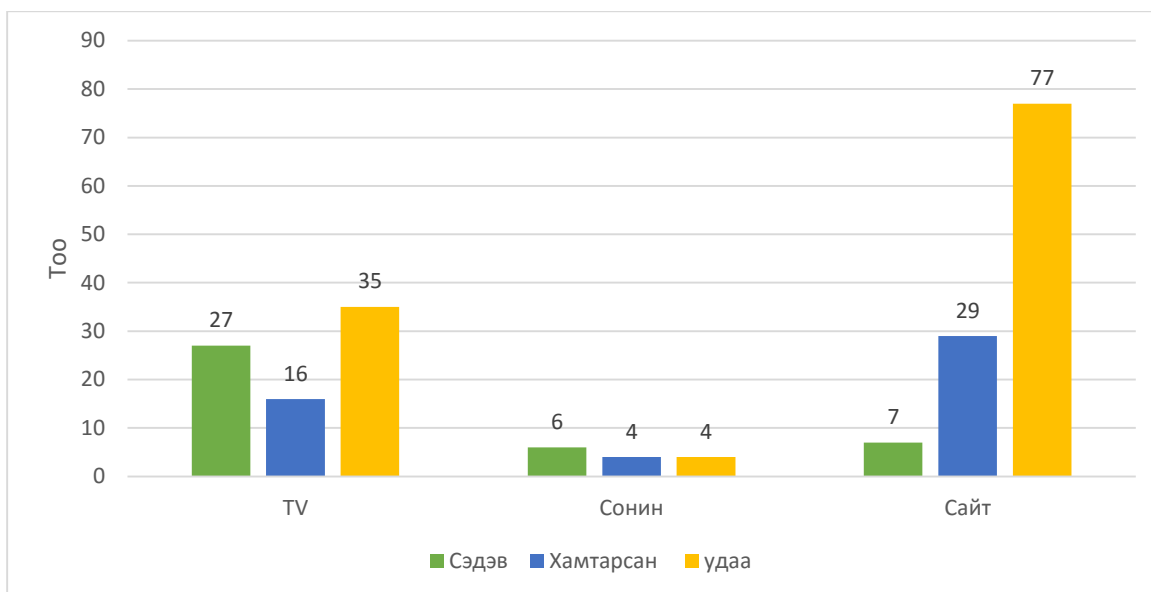
2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар төвийн фэйсбүүк хуудсад нийтлэсэн, хуваалцсан 1056 мэдээ байна. Нийт мэдээг агуулгаар нь ангилахад Коронавирус, тарваган тахал, хачигт халдвар болон төвийн бусад үйл ажиллагатай холбоотой мэдээллүүд өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 27 Төвийн фэйсбүүк хуудсанд нийтлэсэн мэдээ агуулгаар /2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар/

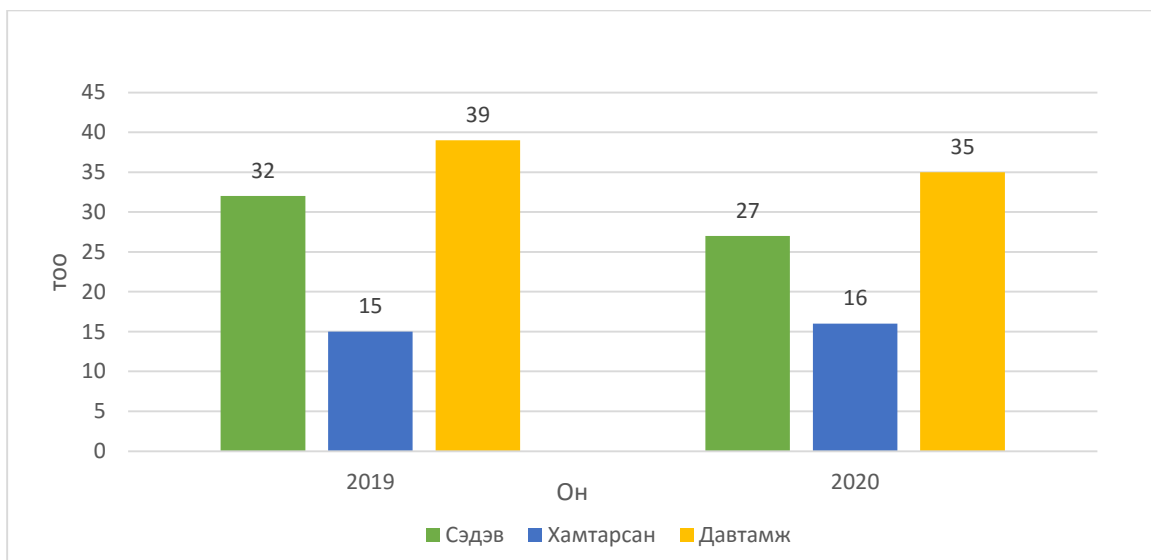
2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар Зоонозын халдварт өвчний сургалт сурталчилгааны ажлын хүрээнд 16 телевизтэй 27 сэдэвийн хүрээнд 35 удаа, 4 сонинд 6 сэдэвийн хүрээнд 4 удаа, 29 сайтад 7 сэдэвийн хүрээнд 77 удаа олон нийтэд мэдээ мэдээлэл түгээхэд хамтарч ажилласан.

Хүснэгт 28. Сургалт сурталчилгааны ажлын хүрээнд хамтарч ажилласан байгууллага /2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар/

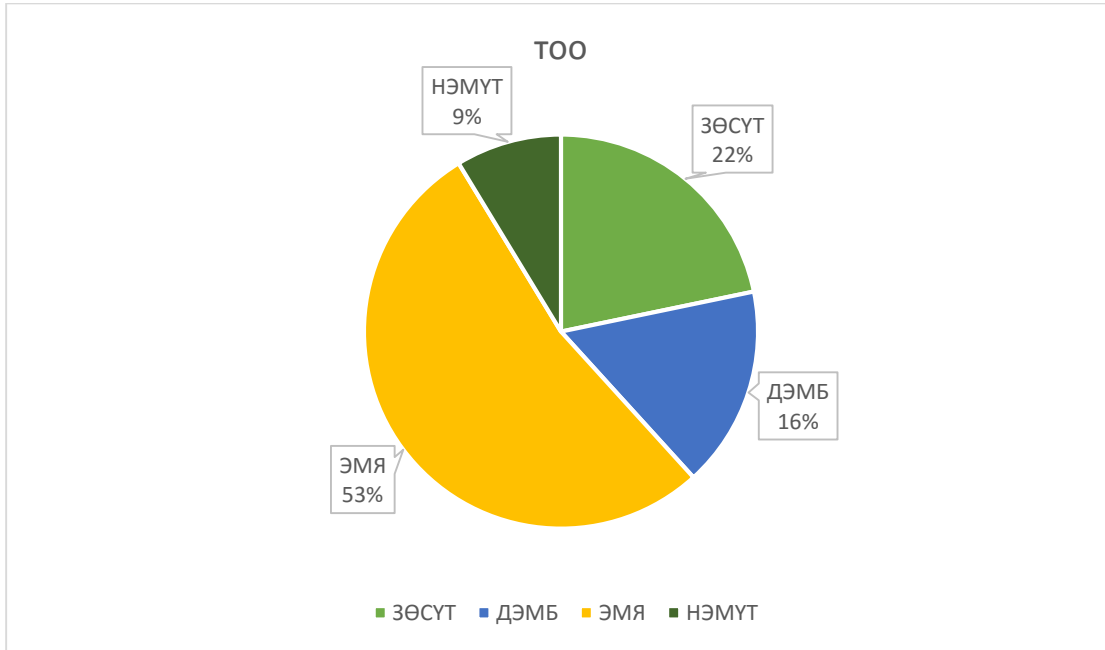
2020 оны хамтарч ажилласан телевизуудыг өмнөх онтой харьцуулахад хамтарч ажилласан телевиз 6,7 хувиар өссөн, сэдэв 15,6 хувиар буурсан, давтамж нь 10,2 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 29. Хамтарч ажилласан телевиз, сэдэв, давтамж

Эхний хагас жилийн байдлаар нийт 115 инфографик нийтлэсэн байна. Нийт нийтлэсэн инфографикийг ангилж үзэхэд 53 хувь нь ЭМЯ, 22 хувь нь ЗӨСҮТ, 16 хувийг ДЭМБ, 9 хувийг НЭМҮТ-ийн инфографикууд эзэлж байна.

Хүснэгт 30. Эхний хагас жилд нийтлэсэн инфографик төрлөөр

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар ЗӨСҮТ 27 инфографик шинээр хийсэн байна. Шинээр хийсэн инфографикийн 88,8 хувь нь коронавирустэй холбоотой, 12,2 хувь нь тарваган тахалтай холбоотой хийсэн байна.

ШИНЭ КОРОНАВИРУСЫН !ЭСРЭГ ХАМТДАА!

Гараа тогтмол савандаж угаах

Амны хаалт тогтмол хэрэглэх

Өвчлөл бүртгэгдсэн улс оронд зорчихгүй байх

АМНЫ ХААЛТЫГ ХЭРХЭН УСТГАХ ВЭ?

Амны хаалтыг 2 цаг гутам бооьж хэрэглээнэ.

Амны хаалгны урд хэсэгт гараараа хүрч болохгүй!

Амны хаалгны гайзлахдаа өсгөрөөс нь барьж, урд хэсэгт хүрэхгүйгээр хойног сайвд хийж хаяна.

Дараа нь гарын ариун цэврийг сахин, Гараа савандаж угаах эвсэл гар халдваргүйжүүлэх бодисыг хэрэглээнэ.

Шинэ коронаفيروسийн халдвараас сэргийлэс

МА ГОЛМОГТОЙ БҮСАД ЗӨРЧИЖ БАЙГАА УУГ ХАМЛАХ БҮЭЭЖ, ОЛОН ХҮТЭЙН ХАРЬДАХГҮЙ БАЛХ.

БӨСНИЙ ТОГТМОЛ ИЙСЖИЖ БАЙХ

ГАРАА САВАНДАЖ УГААХ, ХАЛДВАРУЙЖУУЛЭЖ ХЭРЭГЖЭХ

ТӨГӨВРТ АНЖ ГЭРЭЭ ЭР НЭМЭГЭЙ ТАНХУГ ХУВИАГ УУГААЖ ТАМБЕЖ УУСАД НЭ ХАВЖ

НЭСЭНӨБӨСӨР ХӨННӨН ХОНОГ ОЛОН ХҮТЭЙН ХЭЛЭХЭХИЙГ, БӨРИЙНӨГ ХИЙНЭХ

ХАМНАХ, ХАЛУУГАХ, АМЫСТАЛ ҮАМЭГЭХ ГЭЖ МӨТ ӨННӨЖ ТӨМ ДЭГ ҮАКЭРБЭГ ДАРАГАЙ АРГАЛ ЗӨНШӨННӨЙ ХАМГУУЛАХАД УУСААР ХУВИАГА-ӨТӨВРҮГ

АУА ГЭТ ҮАНДМ

АУА ГЭТ ҮАНДРААХУУНДРХ

ЖАМНАХАА ЗӨРЧИВЭЛЭГ ТЭГЭРЧӨНӨЙ БӨСӨНӨГ АНГАМЭТ ӨННӨЖ

КОРОНАВИРУС (COVID-19) ХАЛДВАРААС СЭРГИЙЛЭХ

АВАЛГААД АСЖИ ЗӨВЛӨМЖ

Коронавирус (COVID-19)

Өвчлөл бүртгэгдсэн улс оронд зорчихгүй байх

Гараа тогтмол савандаж угаах

Харгаллах хувцас, хэрэгсэл, эмнэлэгтэй хамт хаях

Урьдчилан анхааралтай байх

КОРОНАВИРУС ХАЛДВАР (COVID-19)-ААС СЭРГИЙЛЭХ

ЭСЭГ ЖИ ҮНГ АВАЛГААД АСЖИ ЗӨВЛӨМЖ

АВАЛГАА ДЭДЭГЭЛЭГ БИЧЭХ ХАМГААЛАХ

ДЭМЖИ ТӨГӨМӨЛ ХЭРЭГЖЭХ

ТЭГЭВЭР АНЖ ГЭРЭЭ ЭР НЭМЭГЭЙ ТАНХУГ ХУВИАГ УУГААЖ ТАМБЕЖ УУСАД НЭ ХАВЖ

ХАМНАХ, ХАЛУУГАХ, АМЫСТАЛ ҮАМЭГЭХ ГЭЖ МӨТ ӨННӨЖ ТӨМ ДЭГ ҮАКЭРБЭГ ДАРАГАЙ АРГАЛ ЗӨНШӨННӨЙ ХАМГУУЛАХАД УУСААР ХУВИАГА-ӨТӨВРҮГ

КОРОНАВИРУС ХАЛДВАР (COVID-19)-ААС СЭРГИЙЛЭХ

ЭСЭГ ЖИ ҮНГ АВАЛГААД АСЖИ ЗӨВЛӨМЖ

АВАЛГАА ДЭДЭГЭЛЭГ БИЧЭХ ХАМГААЛАХ

ДЭМЖИ ТӨГӨМӨЛ ХЭРЭГЖЭХ

ТЭГЭВЭР АНЖ ГЭРЭЭ ЭР НЭМЭГЭЙ ТАНХУГ ХУВИАГ УУГААЖ ТАМБЕЖ УУСАД НЭ ХАВЖ

ХАМНАХ, ХАЛУУГАХ, АМЫСТАЛ ҮАМЭГЭХ ГЭЖ МӨТ ӨННӨЖ ТӨМ ДЭГ ҮАКЭРБЭГ ДАРАГАЙ АРГАЛ ЗӨНШӨННӨЙ ХАМГУУЛАХАД УУСААР ХУВИАГА-ӨТӨВРҮГ

КОРОНАВИРУС (COVID-19) ХАЛДВАРААС СЭРГИЙЛЭХ

АВАЛГААД АСЖИ ЗӨВЛӨМЖ

Коронавирус (COVID-19)

Өвчлөл бүртгэгдсэн улс оронд зорчихгүй байх

Гараа тогтмол савандаж угаах

Харгаллах хувцас, хэрэгсэл, эмнэлэгтэй хамт хаях

Урьдчилан анхааралтай байх

COVID-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх

ГАДАРГУУ ДЭЭР КОРОНАВИРУС ХЭР УДААН ХАЛДАХ ЭДИЙД ВЭ?

Зүүн үзүүр, Хурууны үзүүр, Амны хаалт, Урьдчилан анхааралтай байх

Урьдчилан анхааралтай байх

COVID-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх

Гараа тогтмол угаах

Ханиах болон нийгнэл үедээ гараараа бич тохойгоор хаях

Нүд, ам болон хамаргаа гараа хүрэхээс зайлсхийх

Нийтийн уулааг цуглааныг хаагаарай, хөл хөндлөнгөөс хятай газраар явахгүй байх

Ханиадтай хэн нэгэнтэй ойрхон харьцахээс зайлсхийх

Гар хүрээг эд ауйлс болон гадаргуу тогтмол хаягаарай

Өөрийн болон хайргийн хүмүүсээ COVID-19 халдвараас сэргийлж

ГАРАА ТОГТМОЛ УГААЦГААЯ

Ханиаагаа эвсэл нийгнээсний дараа

Өвчтэй хүн өсэри байх үеэлэ

Хоол бэлдэгийн өмнө болон дараа

Хоол идэхээс өмнө

Ариун цэврийн өрөө өрсны дараа

Гар бохир болох үед

Мал, гарын тэжээвр болон зэрлэг амьтантай харцадан

Мал, амьтны гаралтай түүхий эдтэй харцадан

Та гараа заавал савандаж угаагаарай!!!

НЭГ УДААГИЙН ХАМГААЛАХ ХУВЦАС ХЭРЭГСЭЛ ЭМӨХ ДАРААЛАЛ

ХАМГААЛАХ ХУВЦАС, ХЭРЭГСЭЛ ИЙМЭЛЭГНИЙ ХАЛДВАРГИЙГ БҮСАД ӨННӨЖ НӨТӨӨН БИСЭД ДАРАЖ ДАРАГАЙЛААР ӨМӨНӨН

1. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

2. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

3. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

4. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

5. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

6. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

7. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

8. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

НЭГ УДААГИЙН ХАМГААЛАХ ХУВЦАС ХЭРЭГСЭЛ ТАМХА ДАРААЛАЛ

ХАМГААЛАХ ХУВЦАС ХЭРЭГСЭЛ ДАРАЖ ДАРАГАЙЛААР ЗӨВЛӨН ХАДЛӨВӨНӨР ТАМХА

1. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

2. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

3. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

4. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

5. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

6. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

7. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

8. Хувцас хариуцан тусгаарлагдсан газруудад хавчран ашиглах

Шинэ корона вирусийн халдварын үед сорьц цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалал

Сорьц цуглуулах

Сорьц тээвэрлэх

Сорьц хадгалал

Сорьц хариуцаж

Сорьц хариуцаж

Сорьц хариуцаж

Сорьц хариуцаж

Сорьц хариуцаж

Сорьц цуглуулахад шаардлагатай хэрэгсэл

Бэлний

Зүү

Цөө дэвсгэлсэн

Ванцуу теевэр

Спагт

Тариур

Наалт

Самбай хөвөн

Чангалуур

Аюулгүй хайрцаг

Ханар, өлгийтөрөн элдэс авах орчин

Дагагдах боовт

НЭГЭН ДЭХЭГ, БӨСӨНИЙ ТӨГӨМӨЛ ХАЛДВАРГИЙГТЭГЭЛ ХИЙХ ЗӨВЛӨМЖ

АНЖААР

АШИГЛАХ БОДИС

УУСМАЛ БЭЛТГЭХ

УУСМАЛ ХЭРЭГЛЭХ

Мөн энэхүү ажлын хүрээнд тарваган тахал, Ковид-19 ариутгал халдваргүйжүүлэлт болон төвийн бусад үйл ажиллагааны талаар мэдээллийг ЭМЯ-нд 15 удаа, MASS TV, ЗӨСҮТ, NEWS.mn, Zarig.mn, Товч.мн зэрэг телевиз сайтаар 5 удаа нийт 20 удаа лайв байдлаар олон нийтэд мэдээ мэдээлэл хүргүүлсэн.

Коронавируст халдвар (COVID-19)

Дэлхий дахинд тархаж буй коронавируст (COVID-19) халдварын үед Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн ажлыг хариуцан эхний хагас жилийн байдлаар ЗӨСҮТ-ийн шуурхай хариу арга хэмжээний 8 баг 242 удаагийн дуудлагад үйлчилж, тусгаарлан ажиглах байрны 290 өрөө, 15059 ширхэг гар тээш, 338113 кг карго ачаа, 111 агаарын хөлөг, 385 тээврийн хэрэгсэл, 13 чингэлэг, 31 галт тэрэг зэрэг нийт 352429м² талбайд эцсийн халдваргүйжүүлэлт хийж, хариу арга хэмжээг зохион байгуулан ажилласан байна.

Дэлхий дахинд тархаж буй Коронавируст (COVID-19) халдварын үед хэрхэн ажиллаж буй талаар төвийн үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчилах зорилгоор “Гурванжаргал хайрхан ӨЭМТ”-д хамтран ажиллах тухай албан тоот хүргүүлэн тус төвийн ЭМНА, МАИДСОНИК-ийн тэргүүн Э.Өнөржаргалтай хамтран 10 гаруй мэдээ, видео бичлэг, постуудыг youtube хуудас болон “Монголын анагаахын их дээд сургуулиудын оюутны нэгдсэн групп” фэйсбүүк хуудсад нийтэлж олон нийтэд таниулан сурталчилсан байна. Мөн коронавирусээс сэргийлэх таксинд, ажлын байран дээр, нийтийн тээврээр зорчихдоо, нийтийн үйлчилгээний байгууллагад, гэртээ, нэг удаагийн хамгаалах хувцас хэрэглэх заавар зэрэг сэдэвт видео бичлэгүүдийг хийж төвийн фэйсбүүк хуудсад байршуулсан.